

Harbor het Huis van Afgevaardigden en de Senaat in verenigde zitting bijeen riep, behoefde hij niet om goedkeuring te vragen voor enig besluit, Japan de oorlog te verklaren. Hij vroeg niet meer dan dat het Congres de uitspraak zou doen (en het deed zulks met slechts één stem tegen), *'that since the unprovoked and dastardly attack by Japan on Sunday December 7, 1941, a state of war has existed between the United States and the Japanese Empire.'*

Over Duitsland werd in Roosevelt's toespraak met geen woord gerept.

★

Dat zwijgen was opzet.

De Japanners hadden hun bondgenoten totaal onkundig gelaten van hun besluit, Amerika aan te vallen. Toen het *Auswärtige Amt* laat op de avond van 7 december *Reichsaussenminister* von Ribbentrop meedeelde dat volgens berichten van Amerikaanse persbureaus Japan een zware aanval zou hebben uitgevoerd op Pearl Harbor, was Ribbentrop's reactie dat men met een nieuwe truc van de vijandelijke propaganda te maken had. Enkele uren later ging het er naar uitzien dat die berichten toch wel juist waren. Ribbentrop belde zijn Italiaanse collega Ciano uit zijn bed. Die was daar alleen maar geïrriteerd door en weigerde, Mussolini met zo onwaarschijnlijk nieuws in zijn slaap te storen. Wij schreven het al eerder: uit het Driemogendhedenverdrag was geen enkele vorm van coördinatie tussen Berlijn, Rome en Tokio voortgevloeid.

Maar zo werd het door Roosevelt en zijn naaste medewerkers en trouwens ook door de publieke opinie in landen als de Verenigde Staten en Engeland niet gezien. Men was er het Driemogendhedenverdrag gaan beschouwen als de grondslag van een conspiratie. Trouwens, de Japanse aanval op Pearl Harbor, even verraderlijk ingezet als de *Blitzkrieg* die Hitlers specialiteit waren, leek zozeer in Duitslands voordeel dat men als vanzelf aannam dat Japan en Duitsland bezig waren, een lang tevoren vastgesteld gemeenschappelijk plan af te werken. In de eerste conferentie die na het binnenkomen van de berichten uit Pearl Harbor in het Witte Huis gehouden werd, meende men dan ook dat het practisch zeker was dat Duitsland en Italië nu de Verenigde Staten de oorlog zouden verklaren; besloten werd, hun het initiatief te laten: dat kon alleen maar een gunstig effect hebben op de Amerikaanse publieke opinie; besloten werd óók, te handelen alsof de oorlog met Duitsland en Italië al uitgebroken was. De Amerikaanse marine kreeg terstond opdracht, op de gehele Atlantische Oceaan elk Duits of Italiaans marineschip dat men tegenkwam, in de grond te boren.